

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1924 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 14 kap. 45 § strafflagen m. m.

Genom en den 19 mars 1924 dagtecknad proposition, nr 151, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan införda förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 14 kap. 45 § strafflagen,
- 2) lag om ändrad lydelse av 8 och 20 §§ i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta,
- 3) lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1917 om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket,
- 4) lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt, och
- 5) lag om ersättning i vissa fall av allmänna medel till vittnen i mål enligt 26 § i lagen om samhällets barnavård.

Förevarande fem lagförslag äro föranledda av Kungl. Maj:ts på chefens för socialdepartementet föredragning till innevarande års riksdag avlåtna proposition, nr 150, med förslag till lag om samhällets barnavård m. m. Förslagen innehålla bestämmelser i ämnen tillhörande justitiedepartementet, vilka antingen erfordras i anledning av eller ock eljest äga samband med förslaget till barnavårdslag.

Frågan om ändrad lydelse av 14 kap. 45 § strafflagen.

Förslaget avser att i ett till förevarande lagrum fogat tredje stycke inrymma en bestämmelse av innehåll, att, därest brott, som omförmåles i 12, 13, 15 eller 17 § i 14 kap. strafflagen, förövats mot den, som ej fyllt sexton år, av hans föräldrar, adoptivföräldrar eller förmyndare, allmän åklagare skall äga tala därå, om brottet anges till åtal av barnavårdsnämnd.

De åberopade 12 och 13 §§ i 14 kap. strafflagen handla, 12 § om misshandel, varav kommit mindre lyte eller kroppsfel eller lindrigare sjukdom än i 10 § sägs (d. v. s. förlust av talförmåga, syn eller hörsel, svårt lyte

eller annat svårt kroppsfel, stadigvarande svårt men å hälsa eller livsfarlig sjukdom) och 13 § om misshandel, varav följt ringare eller ingen skada. I 15 och 17 §§ i samma kap. innefattas bestämmelser, i den förra § om ansvar för resande av livsfarligt vapen och i den senare om ansvar för vållande till kroppsskada, som i 10 och 12 §§ sägs.

Den utsträckning beträffande rätten till åtal för vissa av föräldrar, adoptivföräldrar och särskilt förordnade förmyndare mot deras barn och myndlingar begångna misshandelsbrott, som förslaget innebär, har ytterst föranletts av en skrivelse från riksdagen den 7 april 1904, och grundar sig det framlagda förslaget å ett av fattigvårdslagstiftningskommittén i ämnet utarbetat lagförslag. Detta har emellertid undergått åtskilliga modifikationer bl. a. därutinnan, att åtalsrätten utsträckts att gälla brott av ifrågavarande slag mot barn, som ej fyllt 16 år, medan åldersgränsen av kommittén föreslagits till 15 år.

*Utskottets
yttrande.*

De skäl, som ligga till grund för ifrågavarande lagförslag, har utskottet funnit övertygande; och har utskottet vid granskning av förslaget icke funnit anledning till någon erinran beträffande detsamma.

Frågan om ändrad lydelse av 8 och 20 §§ i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Den föreslagna ändringen beträffande 8 § i förevarande lag innebär, att från den allmänna regeln, att beslut om införsel ej vidare äger tillämpning, sedan den ifrågavarande underhållsskyldigheten upphört, ändå att den underhållsskyldige alltjämt häftar för oguldet underhållsbidrag, skall göras undantag för de fall, då fråga är om underhållsbidrag, som fader till barn utom äktenskap har att erlægga till barnets moder.

Enligt lagen om barn utom äktenskap är fader till sådant barn pliktig att lämna bidrag till moderns underhåll under sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten och skall under vissa förutsättningar bidrag utgå under högst fyra månader före och högst nio månader efter nedkomsten. Jämlikt nu förevarande lag om införsel äger kvinnan rätt till införsel till gäldande av dylikt bidrag. Denna rätt kan emellertid, såsom föredragande departementschefen framhållit, i många fall icke göras gällande på grund av det nuvarande stadgandet i 8 § andra stycket, att, sedan underhållsskyldigheten upphört, beslut om införsel ej vidare äger tillämpning, ändå att den underhållsskyldige häftar för oguldet underhållsbidrag. Kommer nämligen avtal med mannen om faderskap och underhållsbidrag ej till stånd, utan saken måste hänskjutas till rätten, förflyter i allmänhet en avsevärd tid, innan dessa frågor hinna bliva avgjorda. Då domen faller, är sålunda i allmänhet den tid av sex veckor efter nedkomsten, under vilken kvinnan i regel är berättigad till underhåll, redan förfluten, vilket medför, att det av domstolen fastställda underhållsbidraget icke kan uttagas genom införsel. Även då saken ej går till domstol, kan mannen genom att vid underhandlingarna med barnavårdsmanen draga ut på tiden åstadkomma, att, då avtal till sist kommer till stånd, möjlighet saknas att

genom införsel uttaga bidraget. Det nu anmärkta förhållandet är så mycket mera otillfredsställande, som införsel är i många fall det enda sättet för utfående av bidrag, som utgår enligt lagen om barn utom äktenskap.

Den föreslagna ändringen beträffande 20 § i ifrågavarande lag avser, att till detta lagrum skall fogas ett andra stycke, inrymmande av fattigvårdslagstiftningskommittén föreslagna bestämmelser, varigenom barnavårdsnämnden beredes möjlighet till erhållande av införsel för utfående av de i samma stycke närmare angivna bidragsbeloppen till barns vård.

Emot de ändringar, som innefattas i det nu förevarande lagförslaget, har utskottet ej funnit anledning till någon anmärkning. Som det emellertid synes önskvärdt, att det missförhållande, som den i 8 § innefattade ändringen, vilken ej har något samband med förslaget till barnavårdslag, avser att förhindra, utan tidsutdräkt förebygges, har utskottet funnit sig böra föreslå, att lagen, såvitt angår denna §, skall träda i kraft redan den 1 januari 1925.

*Utskottets
yttrande.*

Övriga författningsförslag.

Beträffande innebörden i de övriga författningsförslagen, vilka samtliga föranletts av förslaget till lag om samhällets barnavård och till grund för vilka ligga av fattigvårdslagstiftningskommittén utarbetade lagförslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionens innehåll.

Utskottet har vid granskning av dessa förslag icke funnit anledning till någon erinran beträffande desamma.

*Utskottets
yttrande.*

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

1:o) **Lag**

om ändrad lydelse av 14 kap. 45 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 14 kap. 45 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Misshandel, som i 12 eller 13 § sägs, ändå att den skett emot maka, styv- eller svärföräldrar, adoptivföräldrar, fosterföräldrar, förmyndare, husbonde eller annan förman, så ock brott efter 15 eller 37 §, må ej åtalas av allmän åklagare, där ej målsägande brottet till sådant åtal angiver, eller det blivit förövat under sabbat eller vid sådant tillfälle eller å sådan ort, som i 11 kap. 9 eller 15 § omförmäles.

Vållande, varom i 17 § sägs, må ej åtalas av annan än målsägande.

Därest brott, som i 12, 13, 15 eller 17 § sägs, förövat mot den, som ej fyllt sexton år, av hans föräldrar, adoptivföräldrar eller förmyndare, äger allmän åklagare tala därå, om brottet av barnavårdsnämnd angives till åtal.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Har brott, som i 21 § sägs, begåtts mot maka, må det ej av allmän åklagare åtalas, där det ej av målsägande till sådant åtal angives.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1925.

2:o) L A G

om ändrad lydelse av 8 och 20 §§ i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Härigenom förordnas, att 8 och 20 §§ i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta skola erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

Hava förfallna bidragsbelopp guldits, och ställer den underhållsskyldige pant eller borgen, som i 5 § sägs, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet, varde beslutet om införsel av utmätningsmannen upphävt.

Sedan underhållsskyldigheten upphört, skall, där ej fråga är om underhållsbidrag, som fader till barn utom äktenskap har att erlægga till barnets moder, beslut om införsel ej vidare äga tillämpning, ändå att den underhållsskyldige häftar för oguldet underhållsbidrag.

20 §.

Är enskild försörjningsskyldig enligt myndighets beslut pliktig att till fattigvårdsstyrelse utgiva bidrag till den försörjningsberättigades underhåll för tid efter beslutets meddelande, skall beträffande sådant bidrag vad i denna lag är stadgat om införsel i avlöning, pension eller livränta för underhållsbidrag, som utgår till den underhållsberättigade, äga motsvarande tillämpning.

Lag samma vare beträffande sådant bidrag till barns vård, som någon enligt myndighets beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av ersättningsskyldighet jämlikt lagen om samhällets barnavård utgiva till barnavårdsnämnd för tid efter beslutets meddelande eller avtalets träffande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

Denna lag träder i kraft såvitt angår
8 § den 1 januari 1925 och såvitt angår
20 § den 1 januari 1926.

(Kunql. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3:o) **L A G****om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1917 (nr 381) om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket.**

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 3 §§ i lagen den 14 juni 1917 om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Den, som enligt rättens eller domarens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barn eller adoptivbarn under sexton år, må ej avflytta från riket, med mindre han hos överexekutor i den ort, där han har sitt hemvist, ställt av överexekutor godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande, till dess barnet fyllt sexton år.

Vad sålunda stadgats skall äga tillämpning jämväl beträffande enskild försörjningsskyldig, som enligt myndighets beslut är pliktig att till fattigvårdsstyrelse utgiva bidrag till försörjning av barn eller adoptivbarn under sexton år, så ock beträffande den, som enligt myndighets beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av ersättningsskyldighet jämlikt lagen om samhällets barnavård till barnavårdsnämnd utgiva bidrag till vård av barn eller adoptivbarn i nämnda ålder; och skall i sådant fall vad i denna lag sägs om underhållsberättigad gälla fattigvårdsstyrelsen eller barnavårdsnämnden.

Borgen må ej godkännas, med mindre den ingåtts såsom för egen skuld och, där borgesmännen äro flera, de borgat en för alla och alla för en.

Det åligger överexekutor att, där den underhållsberättigades hemvist är känt, till denne med posten avsända underrättelse därom att säkerhet blivit ställd.

2 §.

Finnes anledning antaga, att underhållsskyldigs avflyttning icke skall lända den underhållsberättigade till men, eller förekomma ömmande omständigheter, må överexekutor på ansökan befria den underhållsskyldige från att ställa pant eller borgen.

Innan befrielse, som nu är sagd, meddelas, give överexekutor den underhållsberättigade samt, där så finnes erforderligt, fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd tillfälle att yttra sig i ärendet.

3 §.

Är fara för handen, att underhållsskyldig avflyttar från riket utan att hava fullgjort honom åliggande skyldighet att ställa säkerhet, äge utmättningsman på begäran av den underhållsberättigade, fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd meddela förbud för den underhållsskyldige att avflytta.

Av utmättningsmannen meddelat avflyttningsförbud skall av honom genast

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

underställas överexekutors prövning, men gånge ändock i verkställighet, där ej överexekutor annorlunda förordnar.

Varder ansökan om avflyttningsförbud ej av utmätningssmannen bifallen, må hans beslut hos överexekutor överklagas, efter vad i utsökningslagen är stadgat om klagan över utmätningssmans förfarande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

4:o) L A G

om ändring i vissa delar av lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Häri genom förordnas, att 2 § 2:o), 16:o) och 17:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt skola erhålla följande ändrade lydelse:

2:o) mål om beslut av landsting, av kommun, annan menighet eller deras representationer;

mål om nybyggnad, inredning eller reparation av allmän byggnad, som av menighet skall byggas och underhållas, om stället för sådan byggnads uppförande;

mål angående fattigvården;

mål angående samhällets barnavård;

mål om barnavårdsnämnds beslut i fråga, som avses i lagen om barn utom äktenskap;

mål angående allmän pensionsförsäkring;

16:o) mål om meddelande i särskilda fall av tillstånd, förbud eller föreläggande jämlikt författningar och föreskrifter rörande den allmänna hälsovården samt städernas eller andra orters byggnads- och brandväsen;

17:o) mål om kyrkotukt, om skolpliktiga barns skiljande från föräldrar eller målsmän;

mål om tillämpning av vad angående alkoholister är särskilt stadgat;

mål om disciplinär bestraffning, om avstängande från tjänstgöring under åtalstid;

mål om behörighet att utöva yrke eller verksamhet, som står under medicinalstyrelsens inseende;

mål om bötesansvar, om annat föreläggande vid vite än sådant, som må givas enligt författningar rörande banker eller andra penninginrättningar, författningar rörande yrkesmässigt utövande av köp och försäljning i kommission av aktier, obligationer och liknande värdepapper eller författningar rörande fondbörsverksamhet, om utdömande av vite enligt andra än nämnda författningar;

mål om häktads vård och behandling, om verkställande av straff;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5:o) **L A G**

**om ersättning i vissa fall av allmänna medel till vittnen i mål
enligt 26 § i lagen om samhällets barnavård.**

Härigenom förordnas som följer:

Har i mål, som avses i 26 § i lagen om samhällets barnavård, någon efter förordnande av Konungens befallningshavande blivit inkallad för att inför domstol höras såsom vittne eller upplysningsvis, njute han ersättning för inställelsen av allmänna medel efter enahanda grunder och i samma ordning, som stadgas angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål; skolande sådan kostnad alltid stanna å statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

Stockholm den 20 maj 1924.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Bror Petrén, von Sydow**, *Alfred Petrén, Linder, greve Spens**, *von Koch, Tjällgren* och *Franzén*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg, Hagman, Karlsson* i Gasabäck, *Hage, Holmström* i Stockholm, *Carlsson* i Solberga och *Persson* i Trången*.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.